

Wees alert op stille leerlingen

Scholieren die radicaliseren zenden signalen uit. Help docenten om daar alert op te zijn, zegt Birgit Pfeifer.

door **Francisca Muller**

ZWOLLE – Docenten moeten alert zijn op leerlingen die zich afzonderen of in een fantasiewereld terecht komen. De enkele docent die die verantwoordelijkheid niet wil of voelt, kan beter een andere baan zoeken, zegt onderzoekster Birgit Pfeifer van Hogeschool Windesheim. Ze is vanavond een van de sprekers tijdens het Peper&Zout-debat in zalencentrum Regardz over schoolaanslagen. Het voortgezet onderwijs heeft een sleutelrol in de strijd tegen radicalisering.

U verdiept zich voor uw promotieonderzoek al jaren in de motieven van 'school shooters'; jongeren die een aanslag op hun school plegen. Wat heeft dat tot nu toe opgeleverd?

„Hoe verschillend de plegers van dit soort aanslagen ook zijn qua leeftijd en achtergrond, het proces dat ze doorlopen voorafgaande aan hun daad is steeds hetzelfde. En: ze hebben allemaal de behoefte om zich te uiten, zich als het ware 'mede te delen'. In vrijwel alle gevallen zijn er signalen geweest. Expliciet: ik pak een geweer en schiet iedereen dood, of impliciet: iets wat ze zeggen tegen medeleerlingen of docenten, opstellen met een verontrustende inhoud, vreemde filmpjes op internet.

Dat geldt niet alleen voor school shooters, maar ook voor anderen die radicaliseren. De een blaast een school op, de ander schiet in het rond in het winkelcentrum en de derde gaat naar de jihad, maar het patroon van radicalisering is hetzelfde.”

Wat voor patroon is dat dan?

„Je gaat je afzonderen van je omgeving. Je persoonlijke relaties veranderen. Je gaat je eigen wereldje fantaseren, hoe je het zou willen hebben. De wereld waarin je leeft voldoet niet aan je idealen. Je blaast je eigen ego op en gaat je superieur voelen. Je eigen normen en waarden worden allesomvat-

tend. In wezen betekent het dat je de ander niet meer als mens ziet. Tegelijk met die isolatie zie je dat deze daders zich verbonden willen voelen met een gefantaseerde gemeenschap. Breivik dacht dat hij deel uitmaakte van een ridderorde, de school shooters in Amerika zien Eric en Dylan, de daders van de schietpartij op de Columbinesschool als hun helden. En de jihadgangers roemen de broederschap binnen IS. Het krijgt verschillende vormen maar in de basis gaat het over hetzelfde.”

Maar wat kunnen en moeten we in de praktijk met dit gegeven?

„Mensen die in het onderwijs werken, bij de politie, in de jeugdzorg, moeten kennis hebben van het verloop van deze radicaliseringsprocessen, en wat het betekent voor de begeleiding van jongeren.”

Ik hoor het onderwijs al zeggen: moeten wij het weer oplossen?

„Ja, anders had je maar een andere baan moeten kiezen.”

Meent u dat echt?

„Ja, het klinkt misschien wat pro-

PEPER&ZOUT-DEBAT

- Birgit Pfeifer is docent bij Hogeschool Windesheim en onderzoeker naar schoolaanslagen. Ze is een van de gasten tijdens het Peper&Zout-debat van hogeschool Windesheim en de Stentor, vanavond in Regardz. Centraal staat de vraag: hoe herken je potentiële daders van schoolaanslagen en andere radicale acties? Vanaf 17.45 uur wordt de film Pekka over de dader van een schoolaanslag in Finland vertoond. Daarna is er een maaltijd en een gesprek met Pfeifer, regisseur Alexander Oey van de film Pekka, Ine Spee van het Instituut voor Psychotrauma en Barry Beijl, docent Integrale Beroepsvaardigheden bij de politie IJsselland.

vocerend maar in onderwijs kun je nooit zeggen dat je alleen maar wiskunde of aardrijkskunde geeft. Het docentschap is een politieke baan, jij bent een van de mensen die aan het begin staan van het leven van het kind. En dus invloed hebben op hoe de maatschappij eruit gaat zien. Zij zijn de maatschappij die eraan komt. Als je als docent zegt: hier heb ik niets mee te maken, dan zeg ik: dan moet je niet het onderwijs in gaan.”

En dan zegt een docent: zelfs de politiek heeft geen antwoord op de radicalisering, en ik loop tegen een

muur op als ik erover ga praten in de les, hoe moet ik het dan oplossen?

„Als je als docent merkt dat je niet tegen de leerlingen op kunt, dan moet je serieus aan de slag met het op peil brengen van je kennis en vaardigheden. Dit is de realiteit in Nederland en in Europa, daar sta jij middenin. En kinderen zijn acht uur per dag op school. Dus de school is verantwoordelijk. Niet als enige, maar wel médeverantwoordelijk.”

Wat kunt u de scholen dan aanreiken?

„Er zijn experts op dit gebied. Haal die aan boord. Je bent er niet

met een cursusje over radicalisering. Haal de mensen binnen die er verstand van hebben en je kunnen helpen. Ja, dat moet de overheid faciliteren. Het is ook een opdracht aan de politiek.”

U werkt zelf op Hogeschool Windesheim, die leraren opleidt voor het voortgezet onderwijs. Wat doet u op uw eigen school met die boodschap?

„Les geven aan studenten, over radicalisering. En debatten en congressen organiseren. Maar ik vind dat ik de boodschap nog veel meer moet uitdragen, ook op Windesheim. Dat is een opdracht die ik aan mezelf moet geven.”

■ Birgit Pfeifer, hogeschooldocent bij Windesheim en onderzoeker van het fenomeen schoolaanslagen, ziet overeenkomsten tussen Breivik, jihadgangers en 'school shooters'. foto Frans Paalman